

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/139/2019
Identifikačné číslo spisu: 1113212727
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1113212727.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne F. I., bývajúcej v B., zastúpenej Mgr. Milanom Vallom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Vajnorská č. 43, proti žalovanému Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, s o sídlom v Bratislave, Vázovova č. 7/A, IČO: 30 853 788, o zaplatenie 330 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19C/78/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. februára 2018 sp. zn. 2Co/877/2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 2. mája 2018 sp. zn. 2Co/877/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 24. júna 2014 č. k. 19C/78/2013-88 žalobu žalobkyne zamietol a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa žiadala žalovaného o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska podľa § 60 zákona o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 5/2004 Z.z. v platnom znení (ďalej aj „zákon o službách zamestnanosti“) za obdobie 1. štvrtroka 2010 v celkovej výške 908,71 eur. Žalovaný priznal žalobkyni príspevok vo výške 503,61 eur ako refundáciu oprávnených nákladov v členení: nájomné 495,67 eur, administratíva 7,94 eur. Náklady na prepravu materiálu vo výške 303 eur neboli žalovaným uznané. Žalovaný kvalifikoval výdavok žalobkyne v časti dopravy materiálu ako neoprávnený z dôvodu nepreukázania pôvodu materiálu, nezaúčtovania materiálu a zistenia skutočnosti, že materiál sa nenachádzal v prevádzke chránenej dielne, preto žiadal žalobu zamietnuť ako nedôvodnú. Žalobkyňa podľa súdu prvej inštancie nepreukázala, že vzniknutý náklad vo výške 330 eur je oprávneným nákladom v zmysle § 60 zákona o službách zamestnanosti, preto dospel k záveru, že žalobkyňou uplatnený nárok v konaní je nedôvodný, a preto žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo dňa 7. februára 2018 sp. zn. 2Co/877/2014 v spojení s opravným uznesením odvolacieho súdu zo dňa 2. mája 2018 sp. zn. 2Co/877/2014 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v

zmysle § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z.z. (ďalej aj „CSP“) potvrdil a o nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol tak, že žalovanému priznal proti žalobkyni plný nárok náhrady, nakoľko mal vo veci plný úspech. Uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým záverom a na ich základe vyvodil aj správny právny záver. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o neunesení dôkazného bremena žalobkyňou a o zamietnutí žaloby ako nedôvodnej. Odvolací súd ako nedôvodnú vyhodnotil aj námietku žalobkyne, že súd prvej inštancie rozhodol na pojednávaní konanom dňa 24. júna 2014 bez jej prítomnosti a neodročil pojednávanie. Žalobkyňa vo svojom podaní, ktorým ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní pre práceneschopnosť, nepredložila potvrdenie o práceneschopnosti, preto súd prvej inštancie nepochybil, keď v súlade s § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v platnom znení (ďalej aj „O.s.p.“) konal a rozhodoval v jej neprítomnosti.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Konkrétne poukazovala na to, že odvolací súd sa stotožnil s nesprávnym postupom súdu prvej inštancie, ktorý vykonal pojednávanie dňa 24. júna 2014 v jej neprítomnosti, a to i napriek tomu, že s a riadne ospravedlnila a žiadala o jeho odročenie z dôvodu jej práceneschopnosti. Predmetného pojednávania sa chcela v zmysle uvedeného podania osobne zúčastniť. Keďže súd prvej inštancie predmetné pojednávanie neodročil, ale na ňom ukončil dokazovanie a vyhlásil rozsudok, neumožnil jej vykonať spomenuté procesné práva, čím porušil právo na spravodlivé súdne konanie. Uviedla, že nemožnosťou navrhovať dôkazy na pojednávaní došlo k jednoznačnému ovplyvneniu výsledku súdneho konania, v dôsledku čoho namietala hodnotenie dokazovania. Mala za to, že nie ona, ale žalovaný neunesol svoje dôkazné bremeno. Na základe uvedeného označila rozsudky súdov nižších inštancií za nepresvedčivé a nepreskúmateľné. Rozsudok odvolacieho súdu žiadala zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k predmetnému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces z hľadiska § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým súd zasiahol do ústavou, resp. Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd garantovaných práv dovolateľa, v dôsledku čoho bolo dovolateľovi znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon priznáva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9. Žalobkyňa vidí vadu tejto povahy v tom, že súd prvej inštancie vykonal dňa 24. júna 2014 pojednávanie vo veci v jej neprítomnosti, hoci sa z pojednávania riadne ospravedlnila a požiadala z dôležitých dôvodov o jeho odročenie, pričom odvolací súd sa s týmto postupom súdu prvej inštancie ako so správnym stotožnil. Namieta tiež hodnotenie dokazovania v dôsledku nemožnosti navrhovať dôkazy na pojednávaní a nepreskúmateľnosť rozhodnutia.

10. Ako vyplýva z obsahu spisu, predvolanie na pojednávanie nariadené súdom prvej inštancie na deň 24. júna 2014 bolo žalobkyni riadne doručené dňa 22. mája 2014 (viď doručka na č. l. 75 spisu).

Podaním doručeným súdu prvej inštancie elektronicky dňa 20. júna 2014 a následne na pošte dňa 22. júna 2014 zaslala žalobkyňa svoje ospravedlnenie, že sa pojednávania nezúčastní z dôvodu jej práceneschopnosti. Žiadala, aby sa nepojednávalo bez jej prítomnosti a zároveň navrhovala na ďalšom pojednávaní účasť pracovníčky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny D. V. Súd prvej inštancie po oboznámení sa s touto žiadosťou žalobkyne na pojednávaní dňa 24. júna 2014 (č. l. 82 a nasl. spisu) uznesením rozhodol, že bude pojednávať v jej neprítomnosti z dôvodu nedoloženia dokladu o jej práceneschopnosti.

11. Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 pojednávanie bolo možné odročiť len z dôležitých dôvodov (§ 119 ods. 1 O.s.p.). Ak sa riadne predvolaný účastník nedostavil na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, mohol súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadol pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy (§ 101 ods. 2 druhá veta O.s.p.). Dôležitosť dôvodu, ktorým bola odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania, posudzoval súd vždy podľa konkrétnych, individuálnych okolností prípadu. Existenciu dôležitého dôvodu mohol súd preveriť len zo skutočností, ktoré mu boli známe v čase posudzovania žiadosti účastníka o odročenie pojednávania. Ak dôvodom na odročenie pojednávania bol zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu, návrh na odročenie pojednávania musel obsahovať aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu neumožňuje účasť na pojednávaní. Za takéto vyjadrenie sa považovalo vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že účastník alebo jeho zástupca nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu sa zúčastniť pojednávania (viď § 119 ods. 3 O.s.p.).

12. V Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky bolo publikované rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 130/2012 pod R 132/2014, ktorého právna veta znie: „V zmysle § 119 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2012 je zdravotný stav účastníka konania dôvodom na odročenie pojednávania len ak je súdu, a to už spravidla pred rozhodnutím o žiadosti o odročenie pojednávania, preukázané vyjadrením ošetrojúceho lekára, že účastník konania nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu zúčastniť sa pojednávania.“ V uvedenom rozhodnutí sa poukazuje na to, že § 119 ods. 3 O.s.p. bol do procesného kódexu zaradený za účelom zabezpečenia plynulosti konania a zamedzenia obštrukcií účastníkov vyhýbaním sa účasti na pojednávaní a ospravedlňovaním ich neúčasti zdravotnými dôvodmi. Toto rozhodnutie spočíva na názore, že zdravotný stav účastníka je dôvodom na odročenie pojednávania len v prípade, že účastník nie je schopný „bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu“ sa zúčastniť pojednávania, pričom uvedené musí vyplývať z vyjadrenia ošetrojúceho lekára. O dôvod na odročenie pojednávania podľa tohto ustanovenia ide teda iba vtedy, keď (už) v čase rozhodovania súdu je žiadosť o odročenie pojednávania doložená kvalifikovaným vyjadrením lekára o tom, že žiadajúci účastník sa z relevantných zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť pojednávania.

13. Senát najvyššieho súdu, ktorý koná v preskúmanom prípade, zastáva ten istý vyššie prezentovaný názor a dodáva, že účel sledovaný zákonom v ustanovení § 119 ods. 3 O.s.p. by sa nedosiahol, pokiaľ by sa za nevyhnutný dôvod pre odročenie pojednávania (resp. dôvod, pre ktorý nemožno vec prejednať a rozhodnúť v neprítomnosti účastníka), považovala aj lekárske nedoložená žiadosť o odročenie pojednávania (viď tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 399/2013, 3 Cdo 314/2013, 5 Cdo 169/2013 a 7 Cdo 574/2013).

14. V danom prípade žiadosť žalobkyne o odročenie pojednávania neobsahovala kvalifikované vyjadrenie ošetrojúceho lekára žalobkyne zodpovedajúce ustanoveniu § 119 ods. 3 O.s.p. Neboli preto splnené zákonné podmienky pre odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov na strane žalobkyne.

15. Pokiaľ žalobkyňa žiadala o odročenie pojednávania z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti, dovolací súd zdôrazňuje, že žalobkyňa tento dôvod svojej neprítomnosti na pojednávaní do momentu rozhodovania súdu prvej inštancie o podanej žiadosti nijako nepreukázala a ani len nenaznačila, že by jej v jeho preukázaní bránila nejaká prekážka. V tejto časti tak žiadosť žalobkyne o odročenie pojednávania zostala len v rovine ničím nepodloženého tvrdenia, na ktoré nemohol súd prvej inštancie prihliadnuť.

16. Ak teda súd prvej inštancie za opísaného stavu uskutočnil predmetné pojednávanie v neprítomnosti žalobkyne, možno konštatovať, že jeho procesný postup neodporoval zákonu. V tejto súvislosti preto ani nemohlo dôjsť k porušeniu procesných práv, ktoré by inak žalobkyňa ako účastníčka pojednávania mala možnosť uplatniť. Z hľadiska dodržania princípu rovnosti účastníkov vyplývajúceho z § 18 O.s.p. je rozhodujúce to, že žalobkyňa bola súdom vytvorená možnosť zúčastniť sa pojednávania. Žalobkyňa sa

však o ňu sama pripravila tým, že sa na nariadené pojednávanie nedostavila bez toho, aby súdu preukázala existenciu dôležitého dôvodu na jeho odročenie. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd uzatvára, že žalobkyňa v spojitosti s vykonaním predmetného pojednávania v jej neprítomnosti neopodstatnene namietala existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

17. K námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

18. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné atribúty spravodlivého súdneho procesu, a táto skutočnosť jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Z judikatúry tohto súdu vyplýva, že na taký argument strany sporu, ktorý je pre rozhodnutie podstatný a rozhodujúci, sa vždy vyžaduje špecifická odpoveď (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany; t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu“.

19. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003). V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí - ako už bolo spomenuté, jeden celok. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu žalobkyne. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v dovolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Podľa presvedčenia odvolacieho súdu dal odvolací súd v danom spore odpoveď na tie otázky, ktoré boli z jeho hľadiska relevantné pre rozhodnutie o odvolaní.

20. K námietke dovolateľky, ktorá súdom vytýkala aj nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nesprávnosť hodnotenia výsledkov dokazovania, či neúplne a nedostatočne

zistený skutkový stav, dovolací súd pripomína, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila (v súvislosti s tým pozri sp. zn. 2 Cdo 159/2017, 3 Cdo 59/2017, 5 Cdo 47/2017 a 7 Cdo 42/2017).

21. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Najvyšší súd preto jej dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

22. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.